

ALİ EKREM BOLAYIR

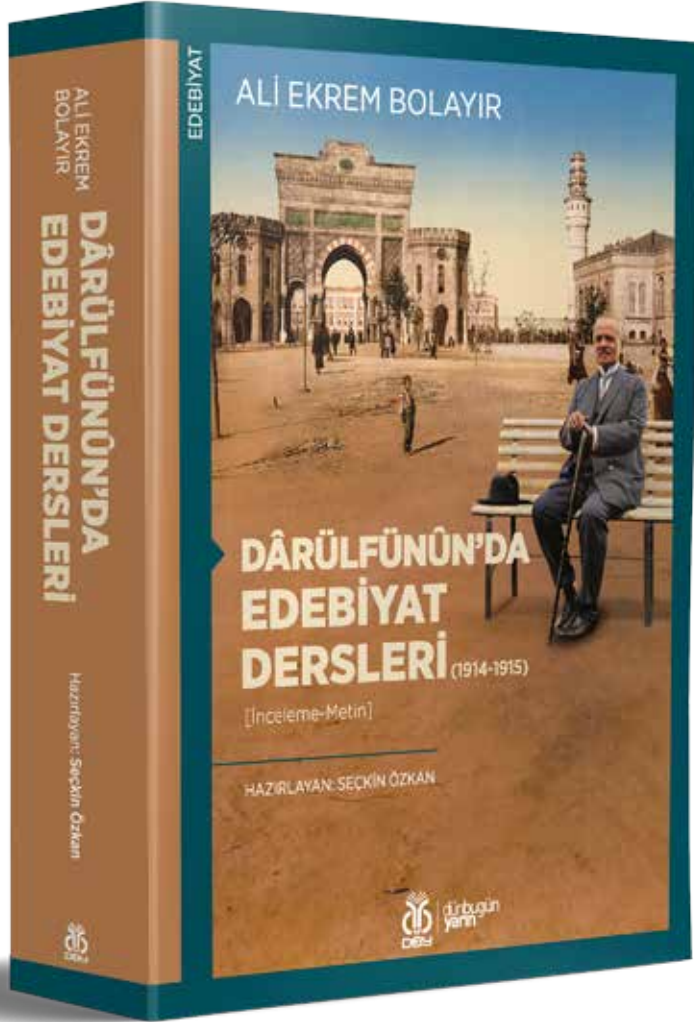
**DÂRÜLFÜNÛN'DA
EDEBİYAT
DERSLERİ** (1914-1915)

[Inceleme-Metin]

HAZIRLAYAN: SEÇKİN ÖZKAN

dünbugün
yarın

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2023, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™
Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 321
Edebiyat: 162

ISBN 978-625-6432-34-5
Sertifika No: 52315

Birinci Baskı: İstanbul, 2023

Yazar: Ali Ekrem Bolayır

Hazırlayan: Seçkin Özkan

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Dizi Editörü: Furkan Öztürk

Baskı Hazırlık: DBY Ajans

Baskı/Cilt:
Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Tic. A.Ş.
(Sertifika No: 46519)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Ali Ekrem Bolayır, Dârülfünûn'da Edebiyat Dersleri (1914-1915) [İnceleme-Metin]
Hazırlayan: Seçkin Özkan (Dr. Öğr. Üyesi)
İstanbul : DBY Yayınları, 2023.
494 s. ; 15,0 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 321)
ISBN 978-625-6432-34-5
1- Edebiyat 2- Eski Türk Edebiyatı

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu - Fatih / İstanbul
Tel.: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

İçindekiler

Sunuş	9
Ali Ekrem Bolayır	11
Dârülfünûn'da Edebiyat Dersleri İncelemesi	15
Kaynaklar	37

Dârülfünûn'da Edebiyat Dersleri (1914-1915)

[Metin]	39
Vezn-i Millî ve Vezn-i Arûzî	43
Lisân-ı Nesir	66
Lisânın Tekâmülâtı	68
Şinâsi Mekteb-i Edebinin Lisân-ı Nesri Hakkında Tenkidât ve Mütâlaât	142
Hâlid Ziyâ Mektebinin Lisân-ı Nesri Hakkında Tenkidât ve Mütâlaât	150
-Kelimeler-	151
-Terkîbler-	152
-Mürekkeb Fiiller-	156
-Cümleler-	157
[Tıpkıbasım]	197-494

Sunuş

Dârülfünûn'da Edebiyat Dersleri ismiyle müsemma olan kitap, Ali Ekrem Bolayır'ın *Dârülfünûn'da* vermiş olduğu edebiyat derslerinin notlarından müteşekkildir. Bu ders notları Ali Ekrem'in dil ve edebiyatımızdaki sorunları tespiti ve tahlili hususundaki ilk akademik eseridir. Öyle ki *Dârülfünûn'da Edebiyat Dersleri*, Ali Ekrem'in daha sonra yayımladığı *Nazarîyyât-ı Edebiyye Dersleri*'nin yöntem ve temelini de oluşturmaktadır. Nitekim Ali Ekrem hem mesleğine saygısı hem de öğrencilerine ilgisi dolayısıyla ders notlarından meydana gelen birçok eser vermiştir. Hakkı Süha Gezgin, *Edebî Portreler* isimli eserinde “*Ali Ekrem... uzun yıllar Dârülfünûn'da Şerh-i Mütûn müderrisliği etti. Talebesine verdiği notlar, büyük ciltler teşkil edecek kadar çoktur;*” ifadesine yer verir.

Dârülfünûn'da Edebiyat Dersleri'nde, aruz ve hece vezni mukayese edilmiş; nesir dilinin gelişim süreci ele alınmıştır. Ali Ekrem, bu gelişim sürecini ele alıp yorumlarken hususi olarak söze/dile dikkat çekmektedir. Bu sebeple yazar, örnek olarak verdiği metinlerde dil göstergelerine inerek değerlendirmeler yapmaktadır. Özellikle Tanzimat sonrası dil ve edebiyatımızda yaşanan değişimler, Şinâsi ve Halit Ziya mektebi mensuplarının “yenilik” karşısındaki tutumları bağlamında ele alınmıştır. Ali Ekrem için bir eserde işlenen mevzu kadar mevzunun işlenişi de önem arz etmektedir. Ona göre “yenilik” sadece

yeni olduğu için değil; etkili ve estetik tutarlılıkları dâhilinde göz önünde bulundurulur. Fikir ve mevzu ile dil birbirinden bağımsız olarak görmezden gelinemez. Nitekim bu iki unsur edebiyat tarihimizde bir bütün halinde görünür. *Dârülfünûn'da Edebiyat Dersleri* 'nde dönem itibarıyla belirli bir zaman dilimi ele alınmış olsa da Ali Ekrem, edebiyat tarihinin bir milletin fikir ve hayatının tarihi olduğunu göz ardı etmez. Dolayısıyla *Dârülfünûn'da Edebiyat Dersleri* 'nde edebî eserleri dil ve üslup özellikleri açısından incelerken edebiyat tarihinin sürekliliği sebebiyle eski ve yeni dönemleri birbiriyle kıyaslayarak değerlendirmiştir.

İşte bu kitap yukarıda bahsi geçen özellikleri nedeniyle bir edebiyat tarihçisinin faydalanabilmesi için Latin harflerine aktarılmıştır. *Dârülfünûn'da Edebiyat Dersleri*, Latin harflerine aktarılırken kelimelerin yazımı hususunda Ferit Devellioğlu'nun Osmanlıca-Türkçe Lûgatı'ndan faydalanılmıştır.

Eserin hazırlanması esnasında yardımlarını esirgemeyen azîz hocam Prof. Dr. Nâzım Hikmet Polat'a; tavsiyeleri ile yol gösteren değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Metin Kayahan Özgül ile Doç. Dr. İbrahim Özen, Arş. Gör. Eraslan Candan ve Arş. Gör. İbrahim Kağan Deveci'ye teşekkür ederim.

Kaynaklar

- [Bolayır], Ali Ekrem. Nazariyyât-ı Edebiyye Dersleri. ?, 1331-1334.
- _____, "Hâmit Sadi Selen (1892-1968)". *Bellekten*, C.33, S.129, ss. 90-95.
- A. Nâdir. "Musâhebe-i Edebiye". *Servet-i Fünûn*, 11 Temmuz 1312 (23 Temmuz 1896), nr. 280, ss. 307-310.
- Akün, Ömer Faruk. "Şinâsi". *İslâm Ansiklopedisi*, Cilt XI, Milli Eğitim Basımevi, 1970, ss. 545-560.
- Bolayır, Ali Ekrem. Ali Ekrem Bolayır'ın Hâtıraları (Haz. Metin Kayahan Özgül). *Kültür Bakanlığı Yayınları*, 1991.
- Demirtaş, Aydın. *Dârülfünûndan Üniversiteye Öğretim Üyeleri (1900-1946)*. Büyüyen Ay, 2019.
- Devellioğlu, Ferit. *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Aydın Kitabevi Yayınları, 2004.
- H. Nâzım. "Şiir Nedir?". *Servet-i Fünûn*, 30 Mayıs 1312 (11 Haziran 1896), nr. 274, ss. 307-310.
- Karabacak, Esra. "Bergamalı Kadri'nin Müyessiretü'l-Ulûm'u ile Ahmet Cevdet Paşa'nın Dil bilgisi Kitaplarındaki Terimler Üzerine Bir İnceleme". *Türklük Araştırmaları Dergisi*, S.8, 1997, ss. 253-283
- Kolcu, Hasan. *Türk Edebiyatında Hece-Aruz Tartışmaları*. *Kültür Bakanlığı Yayınları*, 1993.
- Özkan, Seçkin. "Ali Ekrem'in Dârülfünûn'da Edebiyat Dersleri'nde Halit Ziya Nesri Üzerine Tenkitleri". *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, S.52, 2022, ss. 133-154.

Polat, N. Hikmet. "Türk Edebiyatı Tarihçiliği Çalışmalarının Neresindeyiz?". Beşinci Türk Kültürü Uluslararası Bilgi Şöleni, 17 Aralık 2002, Atatürk Kültür Merkezi, Ankara. (<http://turkoloji.cu.edu.tr/ESKİ%20TURK%20%20edebiyatı/14.php>) (Erişim Tarihi: 20.09.2023)

Tanpınar, Ahmet Hamdi. 19 uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi. Çağlayan Kitabevi, 1967.

Uşaklıgil, Halit Ziya. Kırk Yıl (Haz. Abdullah Uçman). Yapı Kredi Yayınları, 2017.

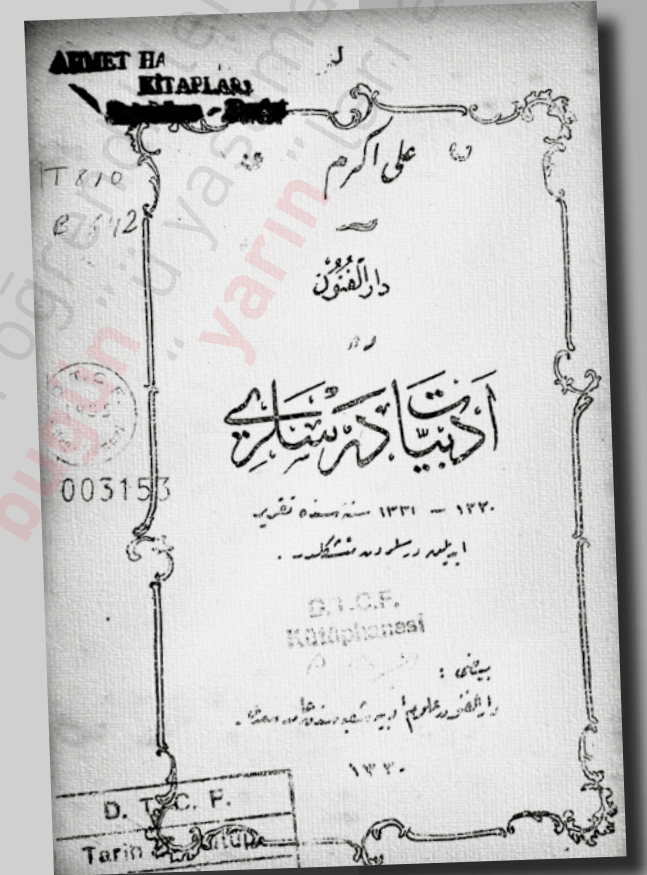
[Uşaklıgil], Halit Ziya. Mai ve Siyah. Muhtar Halid Kitabhanesi, 1330.

Yurdakul, Mehmet Emin. Mehmed Emin Yurdakul'un Eserleri I-Şiirler (Haz. Fevziye Abdullah Tansel). Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1969.

DÂRÜLFÜNÛN'DA EDEBİYAT DERSLERİ

(1914-1915)

[METİN]

**ALİ EKREM
DÂRÜLFÜNÛN'DA
EDEBİYAT DERSLERİ**

**1330-1331 senesinde takrîr edilen derslerden müteşekkildir.
Mübeyyizi¹: Dârülfünûn 'ulûm-ı edebiyye şu'besinden Hâmid Sadî².**

1330

- ¹ Mübeyyiz: Tebyiz eden, müsveddeleri beyaza çeken kalem kâtibi (Devellioğlu, 2004: 701).
- ² Prof. Dr. Hâmit Sadi Selen 1892'de İstanbul'da doğdu. Ayasofya Rüşdiyesi'nde ilk ve orta öğrenimini, Darülfünun İhtiyat Şubesinde Lise öğrenimini tamamladı. 1914 yılında Darülfünun Edebiyat Şubesinden mezun oldu. 1916'da İstanbul Darülfünun'u Coğrafya Enstitüsünde asistan olarak göreve başladı. 1920'de İstanbul Yüksek İktisat ve Ticaret Mektebi Coğrafya Muallimliğine atandı. Aynı yıl öğrenimini geliştirmek amacıyla Viyana'ya gitti ve sekiz sömestr Viyana Üniversitesi Coğrafya Bölümüne devam etti. 1924'te yurda dönüşünde İstanbul Darülfünun'u Edebiyat Şubesi Coğrafya ve İktisat ve Ticaret Mektebi Coğrafya profesörlüklerine tayin edildi. Aynı yıllar ek görev olarak, Galatasaray ve Darüşşafaka Liselerinde coğrafya öğretmenliğini üstlendi. 1937'de Siyasal Bilgiler Okulu (sonradan Fakültesi) coğrafya dersi profesörlüğüne atandı. 1960'da Millî Birlik Komitesinin çıkarmış olduğu 114 sayılı yasayla görevinden alındı. 1962'de kanunla eski hakları iade edildiyse de yaş haddini aştığından emekliliğini devam ettirdi. Prof. Dr. Hâmid Sadi Selen, 19 Ekim 1968 tarihinde Ankara'da vefat etti (Belleten 1969: 91). Hâmid Sadi Selen, 1933'te Darülfünun tasfiye edilinceye kadar "Mevzii Coğrafya" muallimliği yapmıştır (Demirtaş, 2019: 277). Fuad Köprülü'nün Darülfünun'daki hocalığının ilk yılındaki "Türk Tarih-i Edebiyatı" ders notlarını da Hâmid Sadi Selen'e borçluyuz.

Vezn-i Millî ve Vezn-i Arûzî

Vezn-i millî Osmanlıların zuhûruyla berâber hatta daha çok evvel vezn-i arûzînin huzûrunda münkesif olmuştur. Süleyman Dede'den Tevfik Fikret'e kadar bütün büyük şâirlerimiz vezn-i arûzî ile yazmışlar; milletin muhalledât-ı şiiriyesi hep bu vezin ile sünûh etmiş... Altı yedi yüz senelik târih-i edebiyatımızda vezn-i millînin birkaç sö-nük sahîfeden başka tecellîgâhı yoktur.

Acaba bu neden böyle olmuş? Hakikaten "millî" olan bir lisân-ı şiir ne sebeble terk edilerek başka bir milletın lisânı kabûl ve ihtiyâr edilmiş? Bu cihetin tedkik ve îzâhı târih-i edebiyata âiddir. Biz şu derste iki vezni birbiriyle mukayese edeceğiz. Vezn-i arûzîyi külliyyen terk ederek vezn-i millîyi kabûl etmek lâzım geldiğine kanâat edenlerin iddiâları ne dereceye kadar muhikk olabileceğini arayacağız. [3] Arûz vezni elbette millî vezinden çok âhengdârdır. Bunu isbâta bile hâcet göremem. Nazım ile en az ülfet eden bir zât evzân-ı arûzîyi âheng i'tibârıyla evzân-ı millîyeye tercîh eder. Memdûd ve maksûr heceleri nazar-ı i'tibâra alarak, onları suver-i muhtelifle ile tertîb ve tanzîm ederek istihsâl olunan âheng, kuvve-i sâmiyai elbette daha ziyâde ve eşkâl-i muhtelifeyi hâvî olduğu için daha vâsi' mikyâsta telzîz edecektir.

Vezn-i millînin âhengi ise ancak mütemâdiyen maksûr olan hecelerinin adedini ta'yîn ve tahdîd ile husûle gelir. Bunun daha âhengdâr olduğunu ileri sürmek cüzün külle müsâvâtını iddiâ etmek kabilindedir. Zâten vezn-i millî tarafdârları da kendi vezinlerinin daha âhengdâr olduğunu iddiâ edemiyorlar daha tabîi olduğunu söylüyorlar; bir milletin lisânı budur, şiiri bu lisân ile yazmak lâzım gelir diyorlar. Milletin lisânı hangisidir?

Vezn-i millîye muvâfık olan lisân mı?

Hele bu ciheti tedkik edelim:

Bir milletin lisânı halkın bütün sunûfuna şâmil olandır. Te'sîrât-ı ırkıyye, i'tiyâdât-ı kavmiyye, ma'lûmât-ı medeniyye, müktesebât-ı fenîyye [4] i'tibârıyla sunûf-ı muhtelifeye ayrılan ve daha birçok noktadan nazardan tefrîki mümkün olan efrâd-ı milletin bir hayli ince farkları, muhtelif şekilleri ile berâber sâha-i müşâreketi lisândır. Lisânda müşâreket olmazsa millet de olamaz. Bu böyle olunca vezn-i millî nâmı verilen adedi hece lisân-ı şiiriyyenin millet için bir lisân-ı umûmî olup olamayacağını anlayalım:

Âheng hakkında gördüğümüz nazariyyât ile de sâbit oldu ki âhengin ancak ihtizâzât-ı savtiyye arasındaki zamânın müsâvâtıyla ta'ayyün ve tahakkuk ediyor. Hâlbuki lisânımız yalnız maksûr değil hem maksûr hem memdûd hecelerden müteşekkildir. Biz Türkçe kelimelerin bütün hecelerini maksûr okuruz. Fakat Arabî ve Fârisî kelimelerin hecelerini lüzûmuna göre memdûd ve maksûr olarak telaffuz ederiz.

Vezn-i millî ile yazılmış bir nazımda Arabî, Fârisî kelimeler bulunmayacak mıyız? Yâhud bunları bulunduracağız da hecelerini hep maksûr mu okuyacağız? Birincisini yapmaya kalkışmak lisânı yedi sekiz asırlık devre-i tekâmül geçirmiş olmakla berâber hâlet-i evveliyyesine, aslına ircâ' etmektir ki muhâl-ender-muhâldir. İkinci şikkî ihtiyâr [5] etmek de mümkün olamaz; memdûd heceleri bugün her sınıf halk kabûl etmiştir. Her kim câmi, minâre, nâzik der; hamal, manav bile bu kelimelerin memdûd hecelerini memdûd olarak okur. Hele lisânını okuyup yazan hiçbir Osmanlı tasavvur edilemez

ki kelimât-ı Arabiyye ve Fârisiyyedeki memdûd heceleri cümlesine hakkını vererek telaffuz etmesin...

Vezn-i millî tarafdârları bu iki iddiânın hiçbirini bedâhet-i butlânına binâen ileri süremiyorlar, fakat diyorlar ki:

Biz lisânımızı nasıl tekellüm ediyorsak şiirlerimizi de öyle yazarız. Ya'ni nazımlarımızda Arabî, Fârisî kelimâtın memdûd hecelerini pekâlâ memdûd olarak okuruz; terâkîb-i Arabiyye ve Fârisiyye de lisânımıza tamâmen yabancıdır bunları da atarız; şiirlerimiz hem tabîi hem millî olur gider.

Bu iddiâ bâtıldır. Memdûd maksûra; kül cüz'e müsâvî olamaz ve vezn-i millî ile yazılacak şiirlerimize Arabî, Fârisî kelimeler dolarsa o şiirlerde âhengden eser kalmaz; Arabî, Fârisî kelimeleri hiç yazmazsak bugün mahzen-i irfân bir menba'-ı medeniyyet olan lisânımızı bedevî lisânı derecesine indiririz. Terkîblerden de asla istignâ [6] hâsıl edemeyiz. Şu üç noktayı bilâ-tarâf izâh edelim.

Evvelâ: vezn-i millî ile yazılmış bir nazımda Arabî ve Fârisî kelimeler, terkîbler bulunması âhengi ihlâl hatta imâte eder. Bunun bedâheti birâz evvel söylediğimiz gibi nazariyye-i âheng ile sâbittir. Tatbikat ile de bittabi kat'iyen tezâhür eder. Birkaç misâl görelim:

Çiçek kadar sevimli
Nâzik nârin vücûdun;
Bir kuşun nağmesidir,
Rûh-efzâ her sürûdun

Şu kıt'ada birinci ve üçüncü mısra'ların her hecesini telaffuz için sarf ettiğimiz zamân ikinci ve dördüncü mısra'ların her hecesini telaffuz için sarf ettiğimiz zamâna müsâvî midir?

Müsâvî olmadığını, olamayacağını size bugün bir çocuk bile söyler. Bu hâlde kıt'aya nasıl âhengdâr diyeceğiz?.. Yoksa fenn-i mûsikînin nazarına âhengini zîr ü zeber mi edeceğiz?

Avâm arasında pek meşhûr olan bir beyte ikinci bir beyit ilâve edelim bakalım âheng ne hâle girer: [7]

Allah dedim yatağana dayandım
Senin için al kanlara boyandım
İnfîlât-ı vicdâniyyemendir
Ki me'yûsiyyetlere ben katlandım

Âheng o kadar muzmahil oluyor ki birinci beyitten sonra ikinci beyti âdetâ nefret etmeden okuyamıyoruz. Hâlbuki ikincisinin adedi birinci beyit gibi on birdir. Fakat ikinci beyitte memdûd heceler var birincisinde yok.

Sâniyen Arabî ve Fârisî kelimeleri nazımlarımızda yazmamaya kalkışmak lisânı mahvetmek demektir. Bütün şer'î, edebî, ilmî, ictimâî kelimeler hâsılı bütün efkâr-ı medeniyye ve terakkiyyât-ı beşeriyeye zarf olan nakiller bize Arap ve Acemlerden intikâl etmiş. Biz şimdi yedi asırlık tekâmülden sonra bu lûgatları atacağız da yerlerine ne koyacağız?

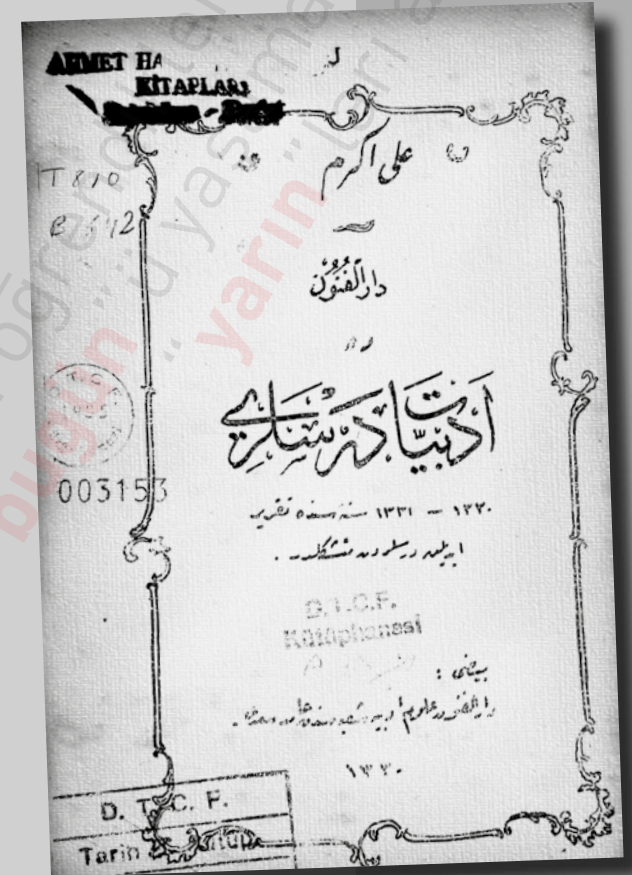
Akvâm-ı mütemeddinenin kâffesi birbirlerinin lisânından isti'âne etmemiş mi? Fransızca ile Almanca ve İngilizcede, Rumca, Latince hatta Arapça, Acemce kelimeleri yok mudur? Ya bu kavimler birbirinden lûgat isti'âne ederken kendi lisânlarına aldıkları kelîmât-ı ecebîyenin harekât ve sekanâtını, telaffuzunu, imlâsını kendi lisânlarının şîvesine, temâyülâtına [8] sûret-i satırda da tevfiik edebilmişler mi?

Az çok vâkıf olduğumuz Fransızcaya bakalım: Fransızcaya Rumcadan, Latineden müntakîl kelimeler evvel emirde lisân-ı asliyyenin şîvesine muvâfik olarak kabûl edilmiş. Sonra zamân ile tedricî bir tekâmül ta' kib ederek Fransız şîvesine girmiş fakat cümlesi tamâmen Fransızca olabilmiş mi? Hayır: Dikkat olununca bilhassa Rumca kelimeler Fransızcada telaffuz edildikleri zamân asıl Goluva¹ lisânının kelimelerinden ayrılır. Hele imlâlar ana lisânın imlâsını hemen hemen kat' iyyen muhâfaza etmiştir. Şu hâlde pek doğru olarak iddiâ

¹ Galya (Gaulish) dili, eski Kelt dili. Mehmet Emin Yurdakul "İrkımın Türküsü" adlı şiirinde *Goluva* kelimesini şu şekilde kullanmıştır: Her sahile tuğlarını di kendir; Goluva'ya ve cihangir Roma'ya Haraç salan fatih Hunlar bizdendir. (Yurdakul, 1969: 108-109)

DÂRÜLFÜNÛN'DA EDEBİYAT DERSLERİ (1914-1915)

[TIPKIBASIM]

بود۔ آئینہ نہایت درمیان۔ شراطی لسانیک نظام۔ آئینہ کمال
حققتہ صحتی واضح بزرگ عقل آیتین، لسانہ شریک عقلیہ قیومہ
اولون بیلجهکی کور دین؛ بولکوه برنشار ایدنا نامل یاغیلیر، یاغیای
بیلی اکلرین صولک سوز اولمور دزه بولکوه شوت قیفا کتوه
جامل اولور اظاره نظر آئینه بعضه توصیلر ده بولون جضم:
قواط لسانیه و نظریات آرییه یا استحقاق رطل، تجلی آیتین
اسکی نی بولکوه اما آرییه یا مع لسانیکه هالیستان
اما آرییه یا راجا فکر تفتیه ایله اولون؛ اصغاره، شریکه
رطل، اثره مضمونه اولکون، محاسبه اولور اوقده قیوم آیتین
ایلیت عیب و عار صیه نه قدر محاسبه اولور اوقده قیوم آیتین
غیب ریستلده افراطله دوریکین، آرییات غیبیه اولور نقیله
ایورک رطل، او آرییاتک، عینه هیاتله ایله یاغیای
سورتله اولور نقیله آیتین
تقلیدله عیانت، تنبیه لکسته آیتین
کیمیله رطل، کوزلاک هیراده اولکون!
لسانه سنه ها کور؛ سنه کمال، انصار ایو اولور سنه
لطفانه سنه نظر اولور سنه بولور لکیم بولور اولور
انته خیر اولور مکده کی مفسر بود طریقه، مهور دین
لان

ایو کور

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

برقده تکتب ایله قابلا اولرجهن تقدیر ایسر : اوقورنلاری
 زیورده ایله جیک قدرت لسانی احراز اچورده عمار صدف ایتمکده
 چکنلر ؛ نظر لرنده اهل حکم برکوب لجه جمله برکد ابرار !
 دیققر لهدنوناک بر صفت بولمه اچورده سکن او نه تصحیح یایی
 سحر لریله سوره لرنده کورد لیور . فلور بر صفت یازیلیشما
 بر لطفه ده یازادی ! ساق بر یانه دیرکه :

« ادبیاتیم لهرشی انجور . اسلوب ایله یاسان . اهل ایله مقول ایلمه
 اهل بیولک حقیقتلرله تزیین اولونمسه باری ، اسلوبی تقیصه دایریم
 برجه یقینه یقینه باشق برشی دگور . »
 نامور کله :

« سوزنرقده جادوانا برجه لک طبیعت کله بیتمه اهل بر قاری کوره
 تقصیر ایلمکده هالده اونریزه تقصیر اولدانه فصاحت سببده تقصیر
 برنه بریتق تقصیر ایلمر مکرده ! »
 دیرور . اوقور ، مصلقاتده بریتق تقصیر ایلمر مکرده ! چورکه
 بوسورلر ده جادوانا جه لک طبیعت « اولمور اچورده کلامی بلورنماکده
 بلورنماکده بلورنماکده بارشم ادر ایلر منماتده لور .
 اخصیسه »

ایتمک ده مسکنه اولرمان ؛ مسکور لجه لاری برکوره لهدن صنف
 خله قبول ایتمکده . لهدکس جامع ، خاره ، نازک دیر ؛
 صحال مانا و بیلد برکدر لک مسکور لجه لاری مسکور اولرده
 اوقور . لهدل سانی اوقور بر یازانه لهدی بر عثمانی تصور .
 ایدر منکده کلمات عربیه و فارسیه ده کی مسکور لجه لاری جمله سنه
 عقبن دیرده لک تفظ ایتمیه ...

وزنه بلر طرفدار لری بولایم اولماتک لهدی برینی بداهت
 بظمنه ناز ایدر سوره سوزلر ، فقط دیرور کله ؛
 « نلسانی نهل تکلم ایچورده مسکور لریزه ده اولر یازان
 یعنی نظر لریزه عربی ، فارسی کلماتک مسکور لجه لاری نیک اهل
 مسکور اولرده اوقورن ؛ ترکیب عربیه و فارسیه ده لسانه
 تماماً یابانچورده . بوزلی ده آتاز ؛ سحر لریزه لهدی طبیعت لهدی
 اولور کله . »

برار عابله . مسکور مقصوده ؛ کله جنوده سادی
 اولرمان وزر لری ایلر یاز برجه سحر لریزه عربی فارسی کلام
 طورده اولرده آفکنده اثر قاطان ؛ عربی فارسی کلام لری
 لهدی یازمانده برکوره بر خنده عرفانه برینج دنیته اولرده لسانی
 بهدی لسانی رجه منه ایشیرورن . ترکیب لره ده اصلا استفنا

عروضه و زلف ابته نامی و زنده همدون آهنگدار در . بونی
 ابا تجیه هجاعت کوره هم . نظم ایه الک آنالفت ایه به
 ذات اوزانه عروضیه الی آلفیک اعتباریه اوزانه طبعیه ترجیح
 ایه . صدور و مقصود لجهالی نظر اعتباریه آله .
 ازتری صور مختلفه اید ترتیب و تنظیم ایه . که استوعا لا اولیاه
 آلفیک قوه سامعی ابته دهانزاده و اشکال مختلفه جانی
 اولدونی ایچوره دهها و اسم مقیاسده تنذیه ایه جلد .
 و زده سینک آلفیک ایه آنجه متادیا مقصود اولدیه لجهالک
 عدربنی تقیه و تحمید اید وصوله کلیم . بونک دهها آلفیکدا
 اولدوغنی ایلری معرکک جزوک کله ساداتنی ادعا ایتک
 قیلند . زانا و زده ملی ط فوار لری ده کنی و زدنیک
 دهها آلفیکدا اولدوغنی ادعا ایه میورار دهها طبیعی
 اولدوغنی سوید میورار ؛ برملیک سانی بورور ، شصت بوساله نیم
 یا زلمه نوز کلیم میورار . ملایک سانی لها کیسه . ؟
 و زده ملایه موافقه اولدیه سانی ؟ ..

کله بوجوهی تقیه ایه لم ؛
 برملیک سانی خلقک برتوره صوفیه شامل اولاند .
 تأییرات عرفیه ، انقیاد ایتوریه ، معارفات مدینه ، قطعات فیه

اعتباریه حروف مختلفیه آیریلدیه و دهها برچیده نقطه
 نظره و تفهیمی ممکنه اولدیه افراد ملایک بر فیلی ایچو قوری ،
 مختلف شکلری اید برابر ساهه شاکتی ساند . ساند
 شاکت اولاندیه مست ده اولد طاز . بریریه اولونجه و زده
 نامی و برلیسه عدد لجهالک شصتیک مست ایچوره بر ساهه حوی
 اولور اولد طایه جیفنی اشکالیرلم ؛
 آلفیک مقصد کور . لیکن نظریات ایدره ثابت اولدی که
 آلفیک آنجه الکترا ایت صحتیه آراخده کی زملایک مساویله
 تقیه و تقیه ایه یور . هالجهکه سانی یاکن مقصود و کل
 لکم مقصود . لکم معذور لجهالکده مشکل دور . بزتر کجه
 کله لک بتوه لجهالک مقصود اوقونه ؛ فقط عربی و فارسی
 کله لک لجهالک لزو من کوره معذور و مقصود اولدیه تقیه
 ایه . . .

وزده ملی اید یا زلمه بر نطقده عربی فارسی کله لک بولندیرایم -
 جقی یز ؟ یا خود بونری بولونخیره جفنده لجهالک لکم
 مقصودی اوقویه جف ؟ برچینی یا ایفنه قالمقصد سانی یه
 سانی معذور بر دوره تطام کچیرمه اولطقه برابر حالت اولدیه
 اصله ارجاع ایتکده که محال اندر محالده . آیفنی شقی اختیار

وزن علمی وزنه عروضی

وزن علمی عتقادیهلک ظهوریه برابر حق و لیا عیون اولی
وزنه عروضیه هفتوزنه شریف اولسه . سلیمان دره ده
توضیح فکریه . بوتونه بویوک شاعرلیغی وزنه عروضیه ای
یازمش ؛ سلاک نودات مشی بیسی لیب بودونه ایله سوز
ایتمه ... آلتی پدی یوزنه سنه لیک تاریخ اربیا تیره وزنه عروضیه
تاریخ سونوک صمیمه دیو باشقه تجلیله یوقه .

عجبا بودونه بویله اولسه ؟ حقیقتی ده ملی اولسه بر
ساده تصانه سبیله نیک اییزیک باشقه برملک سافا قبول
واقعیار ایسه ؟ بوجهرتک تیغور و ایضاه تاریخی اربیا تیره
عاشور . بز شوره سه ایکی وزنی بر بویله مقایسه ایله سوز
وزنه عروضیه کلیاً ترک ایله رک وزنه علمی قبول ایتمک
لوزم کلیمکینه قناعت اییزیک اولمالی نه ده جمیه قه کجه
اولدیلمه جاننی آرایه جفت .

"dün" den öğrendiklerinle
"bugün" ü yaşamak
"yarın" ları aydınlatır .

AHMET HA
KITAPLARI

T 810

B 542

003153

کتابخانه
دارالفنون

۱۳۳۱ - ۱۳۳۲

ایلمه در سوره مشکوٰه

D.T.C.F.
Kütüphane

بیانی :
دارالفنون

۱۳۳۲

D. T. C. F.

Tarih

DÂRÜLFÜNÛN'DA EDEBİYAT DERSLERİ

(1914-1915)

[İnceleme-Metin]

Kültür ve edebiyat hayatımızın en verimli kalemlerinden birisi olan Ali Ekrem Bolayır (1867-1937) hem Doğu'nun hem de Batı'nın kültür ve medeniyetlerini besleyen değerleri yakından tanımış çok yönlü bir bürokrat ve sanat adamıdır. Bu özelliklerinin yanı sıra, uzun yıllar Dârülfünûn Edebiyat Fakültesi'nde ders vermiş bir müderris olan Ali Ekrem Bolayır, Dârülfünûn'da ders verdiği dönemlerde birçok ders kitabı da yayımlamıştır ve bu ders kitaplarından biri de *Dârülfünûn'da Edebiyat Dersleri* (1914)'dir.

Dârülfünûn'da Edebiyat Dersleri, 1914-1915 ders yılında Ali Ekrem Bolayır tarafından Dârülfünûn Edebiyat Fakültesi'nde verilen edebiyat derslerinin notlarından müteşekkildir. Öğrencisi Hâmit Sadî Selen tarafından tutulan bu notlar, Ali Ekrem Bolayır'ın daha sonra kaleme aldığı *Nazariyyât-ı Edebiyye Dersleri* (1915-1918)'nin nazım ve nesir bölümlerinin özetidir.

Dârülfünûn'da Edebiyat Dersleri, Vezni-i Millî ve Vezni-i Arûzî, Lisân-ı Nesir, Lisânın Tekâmülâtı, Halid Ziya Mekteb-i Edebinin Lisân-ı Nesirde Kabûl Ettiği Yenilikler, Şinâsi Mekteb-i Edebinin Lisân-ı Nesri Hakkında Tenkidât ve Mütâlaât, Halid Ziya Mektebi-nin Lisân-ı Nesri Hakkında Tenkidât ve Mütâlaât, Kelimeler, Terkipler, Mürekkep Filler ve Cümleler başlıklarından oluşmaktadır.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-6432-34-5

